

Halinga valla, Tootsi valla, Vändra alevi ja Vändra valla ühinemislepingu muutmise seletuskiri

Ühinemislepingu muutmise õiguslik alus:

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 10¹ alusel otsustab haldusterritoriaalse korralduse muutmisel vastuvõetud ühinemislepingu muutmise vallavolikogu. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 9¹ lõike 6 alusel kinnitatakse ühinemisleping ja selle lisad asjaomase volikogu otsusega.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (HMS) § 46 lõikele 1 viiakse seaduses sätestatud juhtudel haldusmenetlus õigusakti andmiseks läbi avatud menetlusena. Kui see on vajalik asja lahendamiseks ega kahjusta oluliselt menetlusosaliste huve, võib haldusorgan viia avatud menetluse läbi ka muudel juhtudel.

HMS § 46 lõige 2 sätestab, et kui avatud menetluse läbiviimine on kohustuslik õigusakti andmiseks, viiakse avatud menetlus läbi ka õigusakti muutmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks.

Ühinemislepingu muutmisele kohalduvad seega vastavalt ETHS § 9¹ ühinemislepingu menetlemise põhimõtted.

Vastavalt ETHS-i § 9¹ lõikele 4 pannakse ühinemisleping ja selle lisad avalikkusele tutvumiseks välja, tagades avalikkusele nimetatud dokumentidega tutvumise võimaluse ning määrares ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kolm nädalat väljapaneku algusest arvates.

ETHS § 9¹ lõikest 5 lähtudes lisatakse ühinemislepingule volikogule esitatud ettepanekud ja vastuväited ning õiend, milles näidatakse nende saabumise kuupäev, esitaja ja volikogus läbivaatamise tulemus.

Vastavalt ETHSi § 9¹ lõikele 7 avalikustatakse pärast ühinemislepingu kinnitamist volikogu poolt see koos lisadega valla veebilehel. Ühinemisleping avaldatakse Riigi Teatajas.

Haldusreformi seaduse § 16 lõige 5 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 46 lõige 6 näevad ette, et ühinemislepingu muutmiseks esimese valimisperioodi jooksul pärast haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumist on vajalik vallavolikogu koosseisu vähemalt kahekolmandikuline häälteenamus.

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 19.09.2018 määruse nr 36 "Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030 vastuvõtmine" tegevuskava punkt 6.13.1. näeb ette raamatukogude struktuuri muutmise.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34 alusel kuulub volikogu ainupädevusse valla ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja

tegevuse lõpetamine. Rahvaraamatukogu seaduse § 12 lõike 1 alusel toimub rahvaraamatukogu ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine kohaliku omavalitsuse volikogu otsusel.

Muudatuse sisu:

Halinga, Tootsi ja Vändra valla ning Vändra alevi volikogude poolt 22.12.2016 kinnitatud ühinemislepingu p 7.13 kohaselt peeti vajalikuks säilitada lepinguperioodi vältel kõik senised hallatavad asutused, kehtestades vajadusel asutuste uue struktuuri ja töökorralduse põhimõtted.

See tähendab, et asutuste ümberkorraldamine nende ühendamise teel või asutuse likvideerimine, ei ole ühinemislepingu kehtivuse perioodil lubatud.

Käesolev ühinemislepingu muudatuse järel on plaan likvideerida valla hallatav asutus Kadjaste Vabaajakeskus (reg-kood 75033129) (teenust jääb korraldama MTÜ Kadjaste) ja raamatukogude struktuuri muutmine ühendades 10 raamatukogu üheks raamatukoguks – Põhja-Pärnumaa raamatukogu koos haruraamatukogudega.

Ühinenud Põhja-Pärnumaa valla territooriumil asuvad hallatavate asutustena järgmised rahvaraamatukogud:

1. Pärnu-Jaagupi Raamatukogu, Pärnu-Jaagupi alev, Põhja-Pärnumaa vald.
2. Libatse Raamatukogu, Libatse küla, Põhja-Pärnumaa vald.
3. Vahenurme Raamatukogu, Vahenurme küla, Põhja-Pärnumaa vald.
4. Tootsi Raamatukogu, Tootsi alev, Põhja-Pärnumaa vald.
5. Suurejõe Raamatukogu, Suurejõe küla, Põhja-Pärnumaa vald.
6. Vihtra Raamatukogu, Vihtra küla, Põhja-Pärnumaa vald.
7. Pärnjõe Raamatukogu, Pärnjõe küla, Põhja-Pärnumaa vald.
8. Võidula Raamatukogu, Võidula küla, Põhja-Pärnumaa vald.
9. Kaisma Raamatukogu, Kergu küla, Põhja-Pärnumaa vald.
10. Vändra Raamatukogu, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald.

Ümberkorraldamise eesmärgiks on vallaelanikele osutatava raamatukoguteenuse optimeerimine ning selle parema kättesaadavuse tagamine. Ümberkorralduse käigus ühendatakse kõik raamatukogud Põhja-Pärnumaa Raamatukoguks. Kõik seni tegutsevad raamatukogud jäävad tegutsema haruraamatukogudena. Raamatukoguteenuse pakkumisel jäävad kaetuks kõik piirkonnad. Kuna teenuse kättesaadavuse miinimumiks loetakse 11 km, siis jääb ümberkorralduse tulemusena ka see tingimus täidetuks. Viis valla raamatukogu täidavad ka kooliraamatukogu ülesandeid ja peaks seda ka edaspidi tegema. Raamatukogude praeguse haldamise puhul on probleemiks raamatukoguteenuste ja -töö killustatus, kogude dubleerimine, ebaökonoomsus ning teenuste erinev kvaliteet. Kuna asutustes, v.a Pärnu-Jaagupis ja Vändras, töötab lugejate teenindamisega ja raamatukogu töö korraldamisega 0,5-1 töötajat, siis sellise koosseisuga asutustes on raskendatud lugejate teenindamine töötajate puhkuste, haiguste ja koolituste ajal. Edaspidi on kõik töötajad ühtse raamatukogu koosseisus ning lihtsam on korraldada asendusi, kui töötaja on puhkusel, haige või koolitusel. Tekib teavikute sisseostu osas ühtne koordineerimine ja vastutus, mis võimaldab koguste optimeerimise teel osta rohkem eri nimetusega teavikuid ja seega pakkuda lugejatele suuremat valikut. Raamatufond on ühtne ja seda on lihtsam liigutada raamatukogu eri üksuste vahel sõltuvalt raamatute nõudlusest.

Teenuse korraldamisel tuleb lähtuda eelkõige lugeja huvidest. Kaasaegsete raamatukoguteenuste pakkumiseks on ümberkorraldused vältimatud. Selle tulemusena peab

kogu valla raamatukogude võrk tagama teenuste kättesaadavuse kiirelt, ökonoomselt ja kaasaegsel tasemel, eelkõige lähtudes lugeja huvidest.

Ühendatud raamatukogu tegevust hakkab reguleerima üks põhimäärus. Seaduste muutmise korral muudetakse üht põhimäärust, samuti väheneb ühe raamatukogu puhul ka esitamisele kuuluvate statistiliste ja muude aruannete hulk.

Vastavalt rahvaraamatukogu seaduse § 8 peab igas rahvaraamatukogus olema moodustatud nõukogu. Eelmiste valdade ajal kinnitatud nõukogud uues vallas koos ei ole käinud ja Tootsi raamatukogul nõukogu ei ole kinnitatudki. Ühendatud raamatukogu puhul on kümne raamatukogu nõukogu asemele vajalik moodustada üks raamatukogu nõukogu, kuhu on suurem võimalus kaasata aktiivseid inimesi, kes tunnevad huvi raamatukogu töö edendamise ja raamatukogu ees seisvate probleemide lahendamise vastu. Võimalik on välja töötada ühtne raamatukogu arengukava, mis oleks kooskõlas kaasaegsete tehnoloogiliste ja informatsioonivõimalustega.

Ühtse raamatukogu puhul on võimalik kasutada eelarvevahendeid nii majandus- kui ka personalikulude osas paindlikumalt. Ühise eelarvega on võimalik tegemisi pikema aja peale planeerida ja järjestada, nt ühel aastal remondime üht raamatukogu, teisel teist jne.

Raamatukogude ümberkorraldamise oodatavad tulemused:

1. Raamatukogude juhtimine

1.1. Raamatukogu nähakse ühtse süsteemina, millega kaasneb juhtimise kvaliteedi tõus, killustatuse kadumine, dubleerimise vältimine, ühine raamatupidamine ja aruandlus.

1.2. Paindlik eelarve kasutamine: personali koosseisude ja -kulude ühtlustamine, majandamiskulude ühendamiseks kaasnev kokkuhoid ja optimeerimine.

Käesoleval aastal töötab valla raamatukogudes 9,5 ametikohal 10 juhatajat–direktorit ja 3 raamatukoguhoidjat. Juhtide palk jääb vahemikku 630-810 eurot ja raamatukoguhoidjate palk 685-715 eurot. 2019. aasta eelarvesse planeeritakse 1,0 direktori palgaks 1300 eurot ja raamatukoguhoidja 1,0 palgaks 900 eurot ning puhkuseaeg ühtlustatakse 35 päevani, sest hetkel on see piirkonniti olnud erinev.

1.3. Pakutavate raamatukoguteenuste kvaliteedi ühtlustumine: arengutase, kaasaegne inventar ja IT tehnoloogia, koduteenindus, töötajate kvalifikatsioon.

1.4. Ühine põhimäärus, arengukava, asjaajamiskord ja töökorraldusreeglid.

1.5. Raamatukogu kasutamise eeskirjade, hinnakirjade, raamatukogude lahtiolekuaegade jms ühtlustamine.

1.6. Ühiselt korraldatud turundus (sh veebisait) ja üritused.

1.7. Raamatukogu kui organisatsiooni võimaluste avardamine.

2. Teavikute ühine komplekteerimine ja kogude kasutamine

2.1. Raamatukogude teeninduspiirkondade muutmine, mis on otseselt seotud teavikute soetamise summadega (praegu on teeninduspiirkonnad määratud valla asulate kaupa, arvestamata raamatukogude kasutajate arvu ja külastatavust).

Nt: Võidula Raamatukogu kasutamise hõlve on 9,3%, mis on väga väike, põhjuseks, et kasutatakse muid teenuseid saades Vändra Raamatukogu teenust. Teeninduspiirkonna elanike arv on seotud ka riigipoolse teavikute soetamise toetusega.

Hõlve:

Põhja-Pärnumaa vald	Teenindatavate arv	Hõlve
Kaisma	489	39,5
Libatse	624	30,1
Pärnjõe	719	57,3

Pärnu-Jaagupi	1795	27,3
Suurejõe	538	19,1
Tootsi	805	27,1
Vahenurme	444	23,9
Vihtra	441	37,9
Võidula	474	9,3
Vändra	2187	23,9
Valla keskmine		29,5
Maakonna keskmine		29,8

2.2. Komplekteerimisraha ühtlustamine.

2018. a. eraldati omavalitsuste poolt komplekteerimisraha järgnevalt (aluseks teeninduspiirkonna elanike arv/raamatukogu kasutajate arv):

	Kulud kokku	Jooksev-kulu elaniku kohta eurodes	Tööjõu-kulu	Komplekteerimiskulud kokku	riigilt	Oma-valitsuselt	Komplekteerimiskulu elaniku kohta eurodes
Põhja-Pärnumaa							
Kaisma	15,966	32,7	12,412	2,677	0,9	1,777	5,5
Libatse	18,49	29,6	12,8	3,8	1,2	2,6	6,1
Pärnjõe	21,328	23,4	12,638	3,349	1,356	1,993	4,7
Pärnu-Jaagupi	46,597	26	29,271	9,655	3,37	6,285	5,4
Suurejõe	17,444	32,4	11,564	3,419	1,017	2,402	6,4
Tootsi	15,071	18,7	10,942	3,489	1,5	1,989	4,3
Vahenurme	16,02	35,9	9,8	2,82	0,82	2	6,4
Vihtra	15,351	34,8	10,822	2,911	0,841	2,07	6,6
Võidula	7,382	15,6	4,335	2,078	0,886	1,192	4,4
Vändra	69,803	31,9	42,546	8,709	4	4,1	4,609
	243,452						
		28,1					5,44
		21,5					2,3

Eelpool nähtust selgub, et teavikute soetamiseks eraldati raha erinevalt. Erinevus on suur teeninduspiirkonna elanike kohta. Summad reaalselt raamatukogu kasutajate arvu kohta näitavad teavikute liigset soetamist sinna, kus ei ole piisavalt nende lugejaid ja vastupidi.

2.3. Kogude dubleerimise vähendamine, mis võimaldab komplekteerida rohkem nimetusi.

2.4. Ühise hoidla loomine, mis koondab kokku harva kasutatavad teavikud, võimaldades avariilistel uusimat kirjandust lugejale paremini eksponeerida.

2.5. Valla transpordi kasutamine teavikute laialiveoks, mille tulemusena jõuavad teavikud kiiremini lugejateni.

2.6. Koordineeritud ja regulaarse raamatukogude vahelise laenutuse (RVL-teenuse) korraldamine: suureneb kogude ringlus, väheneb seisma jäänud teavikute arv. Toetudes Eestis kehtivale rahvusvahelisele standardile ISO 2789:2013 „Informatsioon ja dokumentatsioon. Rahvusvaheline raamatukogustatistika“ kujuneks raamatukogu struktuur järgmiseks:

Pearaamatukogu (*main library*): administratiivüksuse osa(d), kuhu on koondatud peamised administratiivsed funktsioonid ning oluline osa raamatukogu kogust ja teenustest.

Haruraamatukogu (*branch library*): suurema administratiivüksuse eraldi paiknev osa, mis teenindab kindlat kasutusrühma või kindlat piirkonda. *Ei hõlma rändraamatukogusid ega välisteeninduspunkte.*

Välisteeninduspunkt (*external service point*): väljaspool raamatukoguhoonet asuv üksus, kus pakutakse regulaarselt (mitte täistööajaga) teatud kindlat teenust. *See hõlmab ka kohti (nt külakeskused, seltsimajad, kultuurikeskused, vanadekodud jt), kuhu deponeeritakse raamatukogu teavikuid teatud kasutajarühma tarbeks, ei pea pakkuma teisi raamatukoguteenuseid.*

Ümberkorralduse kavatsust on arutatud Põhja-Pärnumaa valla raamatukogutöötajate ümarlaual, maakonna raamatukogujuhtide kokkusaamisel, konsulteeritud Pärnu Keskraamatukoguga, arutatud volikogu kultuuri- ja spordikomisjonis ja informatsiooni jagatud volikogu ning vallavalitsuse istungitel.

Senised raamatukogude ühendamise praktikad näitavad, et teenuse kättesaadavus on paranenud ja raamatukogud teevad rohkem koostööd kui varem üksi eraldiseisvate raamatukogudena. Raamatukogude ümberkorraldamisest peab vallavalitsus teavitama kultuuriministeeriumi (rahvaraamatukogu seaduse § 12 lõige 2).

Seletuskirjas koostasid

Riini Õige
vallasekretär

Tarvi Tasane
abivallavanem, haridus- ja kultuuriosakonna juhataja